

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Strasbourg den 17.12.2024
COM(2024) 704 final

Rekommendation till

RÅDETS REKOMMENDATION

om den ekonomiska politiken i euroområdet

{SWD(2024) 704 final}

RÅDETS REKOMMENDATION

om den ekonomiska politiken i euroområdet

THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 136 jämförd med artikel 121.2,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1263 av den 29 april 2024 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och om multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97¹, särskilt artikel 3.3 a,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser², särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

1. Den 4 november 2024 underströk Eurogruppen i ett uttalande vikten av omedelbara åtgärder för att genom ambitiösa investeringar och strukturreformer komma till rätta med det faktum att unionen släpar efter i fråga om produktivitet, innovation och konkurrenskraft. Europeiska rådet följde upp denna uppmaning med en förklaring utfärdad den 8 november. Eurogruppens uttalande och Europeiska rådets förklaring beaktar de övergripande slutsatserna i Draghis och Lettas rapporter³⁴ och visar att det finns en gemensam insikt om de utmaningar och möjligheter som unionens ekonomi för närvarande står inför. De ger en bakgrund till genomförandet av det nya ramverk för ekonomisk styrning (*ramverket*) som trädde i kraft den 30 april 2024. Ramverkets mål är att genom reformer och prioriterade investeringar säkerställa en hållbar offentlig skuldsättning och främja en hållbar och inkluderande tillväxt. I de medelfristiga planer som lämnats in av medlemsstaterna så här långt ligger tonvikten på reformer och investeringar som syftar till att stärka konkurrenskraften. Ramverket uppmärksammar den betydelse rådets rekommendationen om den ekonomiska politiken i euroområdet har inom ramen för den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken som en bedömning av den

¹ EUT L 1263, 30.4.2024, s.1.

² EUT L 306, 23.11.2011, s. 25.

³ *Much more than a market*, april 2024 (Lettarapporten) (inte översatt till svenska).

⁴ *The Future of European Competitiveness, Part A and B*, september 2024 (Draghirapporten) (inte översatt till svenska).

makroekonomiska politiken i euroområdet vad gäller såväl offentligfinansiella som andra aspekter. Genom att lyfta fram viktiga makrostrukturella och institutionella utmaningar, prioriteringar och rekommendationer som kollektivt riktas till euroområdet som helhet och dess medlemsstater utgör denna rekommendation en plattform för politiska diskussioner om områden som är av gemensamt intresse för euroområdets medlemsstater.

2. Euroområdet har uppvisat en anmärkningsvärd makroekonomisk resiliens och klarat av den snabba desinflationen med minimal inverkan på sysselsättningen. Till detta positiva resultat har även euroområdets förmåga att stå emot chocker och återhämta sig, som framgick tydligt i dess hantering av covid-19 och energikrisen, bidragit. Denna resiliens beror till stor del på att unionen, inbegripet Europeiska centralbanken (ECB) och medlemsstaterna, agerade snabbt och därmed dämpade de allvarliga krisernas inverkan på ekonomin. Att flera medlemsstater hade sunda offentliga finanser 2019, att stabilitets- och tillväxtpaktens allmänna undantagsklausul snabbt aktiverades och att det infördes nya EU-instrument som NextGenerationEU och Sure gav – tillsammans med den fleråriga budgetramen – euroområdet ett helt avgörande offentligfinansiellt utrymme, som gjorde det möjligt att vidta effektiva finanspolitiska åtgärder. Euroområdets resiliens har även stärkts av dess strukturella omvandling under det senaste decenniet. Arbetsmarknaderna har blivit mer flexibla och de finansiella systemen har visat sig vara betydligt mer robusta än under den globala finanskrisen. Under perioden efter covid-19-pandemin har den privata konsumtionen gynnats av en stark arbetsmarknad och politiskt beslutade transfereringar, samtidigt som sparkvoten varit fortsatt hög. Offentliga investeringar har stöttats genom faciliteten för återhämtning och resiliens (*RRF*) och med andra unionsmedel. När det gäller privata investeringar har utvecklingen varit betydligt svagare, i synnerhet efter 2022, i ett läge med stramare finansiella villkor och utbredd global makroekonomisk osäkerhet. Nettoexportens bidrag till BNP-tillväxten har varit svagt positivt mot bakgrund av en dämpad importutveckling och en export som på senare tid har påverkats av ökad fragmentering och restriktioner av handeln. Framöver förväntas den reala BNP-tillväxten, som låg på 0,4 % 2023, vara fortsatt dämpad på omkring 0,8 % 2024, men därefter stiga till 1,3 % 2025 och 1,6 % 2026. En starkare privat konsumtion förväntas driva på den ökade aktiviteten under 2025 och 2026 efter en stadig, men långsammare, reallöneökning och sysselsättningstillväxt. Under de närmaste två åren förväntas de totala investeringarna öka mer gradvis och få draghjälp av starka nationella och EU-finansierade offentliga investeringar, medan en ökad utländsk efterfrågan förväntas stödja exporten.
3. Den samlade inflationen steg kraftigt efter energikrisen till höga nivåer (som högst 10,6 % i oktober 2022 för genomsnittet i euroområdet), men förväntas sjunka till 2,1 % 2025 och därefter ytterligare till 1,9 % 2026. Även inflationsskillnaderna inom euroområdet, som ökade under 2022, har sedan dess minskat och förväntas ligga kvar nära sina historiska genomsnitt. Desinflationen beror till stor del på att de externa krafter som har lett till kraftiga prisökningar på energi, livsmedel och tjänster har börjat klinga av de senaste tre åren. Den visar också att ECB:s kraftfulla åtgärder har haft effekt. När inflationen först började stiga kraftigt genomförde ECB en rad räntehöjningar och började avveckla sina tillgångsköp för att hålla inflationsförväntningarna förankrade och hålla tillbaka prisökningarna. Även om penningpolitiken blivit mindre stram på senare tid förväntas styrräntorna förbli så restriktiva så länge som krävs för att säkerställa att inflationen återgår till ECB:s medelfristiga mål på 2 %.

4. Trots att den ekonomiska aktiviteten försvagades var arbetsmarknaderna fortsatt starka under 2024. Sysselsättningen steg med 3 miljoner i euroområdet mellan slutet av 2022 och mitten av 2024 och antalet arbetstillfällen nådde en rekordnivå. Sysselsättningstillväxten har varit stark för alla åldersgrupper, både kvinnor och män och oavsett utbildningsnivå. Även arbetskraftsdeltagandet ökade och nådde en ny högstnivå 2024, även om utmaningar kvarstår när det gäller kvinnor, yngre och äldre arbetstagare, romer samt personer med funktionsnedsättning. Precis som för många andra utvecklade ekonomier har stora migrationsströmmar från Ukraina och andra områden haft positiva effekter för euroområdet genom att öka arbetskraftsutbudet och minska arbetskraftsbristen inom vissa branscher. Arbetslösheten i euroområdet stabiliserade sig i oktober 2024 kring den historiskt låga nivån på 6,3 %. Den tilltagande trenden vad gäller brist på arbetskraft och kompetens som är en följd av att befolkningen i arbetsför ålder krymper och att det efterfrågas ny kompetens, en trend som har förstärkts av den snabba återhämtningen från den recession som orsakades av pandemin, har försvagats något på senare tid, men en betydande brist på arbetskraft kvarstår i flera olika branscher. Företagens stora vinster och balansräkningsutveckling har bidragit till en stark efterfrågan på arbetskraft. På senare tid har andelen företag som uppger att arbetskraft är en faktor som begränsar deras produktion, och antalet lediga tjänster, sjunkit från sina historiska högstnivåer, även om de fortfarande är höga och ligger över nivåerna före pandemin.
5. Under 2023 och 2024 steg de nominella lönerna mot en bakgrund av hög inflation och en stram arbetsmarknad. Under andra kvartalet 2024 ökade den nominella ersättningen per anställd med 4,5 % (genomsnittet i euroområdet) jämfört med samma period 2023, vilket var en något långsammare takt än 2023. I sin höstprognos 2024 räknar kommissionen med en robust nominell löneökning under 2024 och en viss nedgång 2025. Reallönerna, som sjönk under 2022 och första halvåret 2023, började åter stiga tredje kvartalet 2023. Att vinstandelen de senaste åren först ökade och därefter minskade tyder på att företagen tar höjd för löneökningarna genom att minska sina vinstmarginaler i stället för att höja sina priser. Den gradvisa återhämtning av reallönerna som nu pågår är därför till stor del följden av en upphämningsdynamik och förefaller ligga i linje med en återgång till det medelfristiga inflationsmålet på 2 % och med väl förankrade inflationsförväntningar. Inkomster i den lägre änden av inkomstskalan har det senaste året gynnats av både offentliga transfereringar och höjningar av minimilönerna. Mer måste dock göras för att främja tillräckliga löner och arbetstillfällen av hög kvalitet eftersom fattigdomsriskerna bara är marginellt lägre än 2019 och den finansiella stressen – som ökade under energikrisen – fortfarande är hög för arbetstagare, vilket gäller såväl hushåll med de lägsta inkomsterna som lägre medelinkomsthushåll.
6. Euroområdet har sedan länge strukturella problem som påverkar dess konkurrenskraft: en stagnerande produktivitet, begränsad innovation, begränsad spridning av digital teknik, höga energipriser och administrativa bördor. Tillväxten i total faktorproduktivitet – ett produktivitetsmått som är rensat för ökningen av sysselsättning och kapital – har i högre grad än i jämförbara regioner (till exempel Förenta staterna) stagnerat de senaste decennierna, vilket skapar oro över om euroområdet kommer att kunna bibehålla sin konkurrenskraft i ett omvärldsklimat som präglas av snabba tekniska förändringar. För att hantera dessa utmaningar är det nödvändigt att agera på flera fronter för att bland annat skynda på innovation och utveckling av avancerad digital och ren teknik och infrastruktur, till exempel genom att uppmuntra anpassning av affärsmodeller och hantera kompetensbrist, samt där det behövs förbättra tillgången till digital infrastruktur. Det fortsätter också att vara

mycket viktigt att underlätta spridning av innovation mellan branscher och företag, öka arbetskraftens kompetens – i synnerhet grön och digital kompetens – minska de administrativa bördorna, fördjupa den inre marknaden och integrera unionens kapitalmarknader. Att energipriserna är högre än för jämförbara internationella aktörer urholkar dessutom flera branschers förmåga att konkurrera. Detta missgynnar företagen, särskilt inom energiintensiva branscher som är beroende av olja och gas.

7. Unionen utmärker sig globalt vad gäller grundforskning och spenderar ungefär lika mycket offentliga medel på FoU som sina konkurrenter, men släpar efter i fråga om tillämpad forskning och omvandling till säljbara produkter, i synnerhet när det gäller högteknologiska digitala innovationer. Det är oerhört viktigt att euroområdet och unionen inte hamnar på efterkälken i förhållande till andra stora ekonomier när det gäller aktuella innovationstrender som den gröna omställningen, digitaliseringen, artificiell intelligens (AI), halvledare och kvantdatorteknik, samt rymd- och bioteknik. Utveckling av kapacitet inom strategisk digital teknik blir allt viktigare, och vi måste ta tillvara våra styrkor för att förstärka EU:s tekniska suveränitet och resiliens och slå vakt om vårt öppna, strategiska oberoende. Hinder som stoppar kunskapers och talangers rörlighet mellan europeiska länder kan dessutom göra det svårare att förverkliga unionens fulla potential inom innovation, produktivitet och konkurrenskraft. För att öka produktiviteten är det nödvändigt att skynda på innovationer och öka framför allt den privata sektorns satsningar på forskning och utveckling (FoU), till exempel genom tillräckliga och väl kalibrerade offentliga FoU-investeringar som kan locka privata FoU-satsningar. Investeringar i humankapital har blivit mycket viktiga eftersom ekonomierna står inför trycket från snabba tekniska förändringar. Även om andelen invånare med högskoleutbildning ökar i Europa totalt sett minskar den grundläggande kompetensen bland yngre på ett oroande sätt och det sker alltför begränsade framsteg när det gäller vuxnas deltagande i lärande, vilket håller nere utbildningsresultaten och produktivitetstillväxten i närtid. Den dubbla digitala och gröna omställningen kräver utveckling av nya – allt ifrån grundläggande till mer avancerade och specialiserade – kompetenser. Alla dessa behov måste tillgodoses genom riktade utbildningsinitiativ. Genom att prioritera utbildning och kompetensutveckling kan unionen främja innovation, produktivitet och konkurrenskraft.
8. Unionens företag behöver gynnsamma villkor som underlättar stordriftsfördelar, främjar deras tillväxt och uppskalning och hjälper dem att blomstra på de globala marknaderna. Enkäter visar att den komplicerade regelmiljön, den samlade mängden rapporteringsskyldigheter och invecklade skatteregler ofta inverkar negativt på företagens investeringsbeslut och expansionsutsikter i euroområdet och unionen. Deras tillväxt påverkas också av geopolitiska spänningar, handelsrestriktioner och problem med den ekonomiska säkerheten, vilket inverkar på tillgången till kritiska råvaror och kritisk teknik. En snabbare omställning till en mer cirkulär ekonomi skulle göra det lättare att hantera bristen på kritiska råvaror, och ett främjande av investeringar tillsammans med våra internationella partner kan stärka den europeiska industrins konkurrenskraft⁵. För att mobilisera resurser till sektorer med potential till hög produktivitetstillväxt måste flaskhalsar för kapital undanröjas och arbetskraften omfördelas. På energimarknaden är tillräckliga sammanlänkningar av näten och effektiv användning av de befintliga – och i synnerhet de gränsöverskridande – näten

⁵

Bland annat genom Global Gateway-initiativet och Team Europe-strategin.

avgörande för att koppla samman producenter och konsumenter inom stora geografiska områden. Ökad energieffektivitet samt utbyggnad och användning av förnybar och annan koldioxidsnål teknik, även genom energigemenskaper, är mycket viktigt för att möjliggöra efterfrågefleksibilitet, öka flexibilitetens roll och bidra till att minska energikostnaderna. Affärsverksamhet och investeringar kan främjas om administrativa hinder undanröjs och det blir lättare att få tillstånd. Strukturreformer som stöds med unionsmedel, inbegripet från RRF, bidrar till att stärka medlemsstaternas konkurrenskraft. En hållbar tillväxt och utveckling bidrar till att minska skillnaderna mellan de europeiska regionerna. Mer än 30 år efter det att den inre marknaden upprättades är dock dess fulla potential fortfarande underutnyttjad. Åtgärder för att öka produktiviteten på nationell nivå skulle kunna identifieras, prioriteras och samordnas på ett bättre sätt. Inte alla medlemsstater har inrättat nationella produktivetsnämnder för detta ändamål eller utnyttjat dem på ett effektivt sätt. Ökad regelkonvergens och ekonomisk integration kan stimulera privata investeringar, produktivitet och innovationskapacitet samt även främja diversifiering och säkra leveranskedjor för företag i unionen. Unionen kommer även att behöva göra noggranna avvägningar mellan sitt fortsatta engagemang för öppen handel och behovet av att stärka sin ekonomiska säkerhet, uppnå målen med den rena industriella given och att slå vakt om lika spelregler globalt genom att i ökad utsträckning använda handelspolitiska skyddsinstrument mot illojala handelsmetoder. Detta kräver en samordnad strategi och politisk komplementaritet på både medlemsstatsnivå och unionsnivå.

9. Sparandet är högt i euroområdet. Om sparmedlen kanaliseras till produktiva investeringar via kapitalmarknaderna kan de på ett väsentligt sätt bidra till finansieringen av den gröna och den digitala omställningen och därmed minska konkurrenskraftsklyftan. Under de senaste åren har stränga villkor för bankfinansiering försvårat investeringar, eftersom en stor del av euroområdets företag är beroende av banksektorn som finansieringskälla. Företagens kreditkostnader minskar dock, vilket är i linje med styrräntesänkningarna. Det finns inte samma tillgång till riskkapital och finansiering från andra aktörer än banker, särskilt för innovativa företag, som i Förenta staterna. Även om offentliga investeringar, som stöds genom RRF och med andra unionsmedel, är betydelsefulla behövs det omfattande privat finansiering för att klara av utmaningen att stärka euroområdets konkurrenskraft och samtidigt ge stöd till gröna och digitala investeringar. Fragmenterade kapitalmarknader kan inte få fram finansiering i tillräcklig omfattning för att matcha denna investeringsutmaning. En europeisk spar- och investeringsunion – som föreslogs i Lettas och Draghis rapporter – kan främja ökad komplementaritet mellan kapitalmarknadsunionen och bankunionen och göra det lättare att utnyttja det enorma privata sparandet för att skapa lämpliga investeringsmöjligheter. Detta skulle sammantaget kunna göra det lättare att finansiera innovation, utfasningen av fossila bränslen i industrin och den gröna och den digitala omställningen. Att öka antalet investeringsbara projekt i euroområdet kräver emellertid också en djupare integration av varu- och tjänstemarknaderna och förenklingar av regelverket.
10. Den senaste tidens kriser och de åtgärder som krävts för att hantera dem har lett till ökad offentlig skuldsättning och betydande underskott i vissa medlemsstater i euroområdet. Detta utgör tillsammans med stigande åldrandekostnader ett hot mot den finanspolitiska hållbarheten de närmaste åren. Beslutsfattare kommer att behöva skapa

finansiella buffertar och investera i en rättvis grön och digital omställning, social och ekonomisk resiliens, inbegripet den europeiska pelaren för sociala rättigheter, energitrygghet och, vid behov, uppbyggnaden av försvarsförmågor⁶. För att uppnå denna balans kommer det att krävas en noggrann prioritering av offentliga utgifter och samordning av politiken, så att stöd ges till de investeringar som krävs för att uppnå en hållbar och inkluderande tillväxt och ökad resiliens. En försiktig finanspolitik kommer att bidra till en balanserad policymix, medan finansiell stabilitet kommer att spela en avgörande roll för att stärka euroområdet ekonomiska fundamenta och säkra dess ställning i den globala ekonomin. Det nya ramverket för ekonomisk styrning, i synnerhet användningen av nettoutgiftsökningen som stabilitets- och tillväxtpaktens enda operativa indikator, förväntas stärka de automatiska stabilisatorernas roll i euroområdet.

11. Efter att ha nått en högstanivå första kvartalet 2021 har den genomsnittliga offentliga skuldkvoten för euroområdets medlemsstater minskat och uppgick i slutet av 2023 till 88,9 % av BNP. Den aggregerade skuldkvoten ser ut att öka marginellt under perioden 2024–2025 (till 89,6 % av BNP). Denna beräknade ökning beror på högre kostnader för räntor och amorteringar i kombination med en långsammare nominell BNP-tillväxt på grund av sjunkande inflation, samtidigt som höga primära underskott fortsätter att tynga ned skuldutvecklingen. Stock-/flödesjusteringar ser samtidigt ut att bli skuldökande under perioden 2024–2025. De offentliga skuldkvoterna skiljer sig åt mellan länderna: i slutet av 2025 förväntas de flesta medlemsstater ha en lägre skuldkvot än 2020. Elva medlemsstater i euroområdet kommer dock fortfarande att ha en skuldkvot som överstiger 60 % och fem medlemsstater en skuldkvot som överstiger 100 %. Eftersom skuldsättningen i euroområdet fortfarande ligger över nivåerna före pandemin och många medlemsstater har hållbarhetsproblem behövs det strategier som säkerställer en stadig och gradvis skuldminskning i linje med det nya ramverket för ekonomisk styrning för att säkerställa en hållbar skuldsättning och finansiella buffertar. Incitament till reformer och investeringar kan samtidigt stärka BNP-tillväxten och även bidra till finanspolitisk hållbarhet. Den finanspolitiska inriktningen i euroområdet beräknas ha varit kontraktiv under 2024 ($\frac{1}{2}$ % av BNP) och förväntas vara något kontraktiv även 2025 (strax över $\frac{1}{4}$ % av BNP). Om det nya finanspolitiska ramverket tillämpas korrekt skulle detta innebära en något kontraktiv finanspolitisk inriktning i euroområdet även 2026. Efter de senaste årens mycket expansiva finanspolitik i euroområdet vore detta lämpligt, även om det finns stora skillnader mellan medlemsstaterna. Med tanke på vikten av att stärka den finanspolitiska hållbarheten ytterligare och fortsätta att stödja den pågående desinflationsprocessen krävs en försiktig politik. Den gradvisa och differentierade konsolideringen av de offentliga finanserna ska i kombination med reformer och investeringar, samt tillgången till stöd från RRF och andra unionsmedel, skydda den ekonomiska tillväxten och stimulera den potentiella tillväxten i euroområdet.
12. Att stärka de offentliga finanserna är avgörande för att hantera framtida kriser och säkerställa hållbarheten i systemen för pensioner, hälso- och sjukvård och långvarig vård och omsorg. Åldrandekostnaderna beräknas stiga, med stora variationer mellan medlemsstaterna, och drivas av framför allt högre pensionskostnader samt av

⁶ Dessa insatser kommer att bygga vidare på EU:s kommande strategi för en beredskapsunion, som ska utgöra ramen för en övergripande allriskstrategi för att förutse, förebygga och reagera på olika risker i hela unionen.

kostnader för långvarig vård och omsorg samt hälso- och sjukvård. Den anpassning av de offentliga finanserna som krävs kommer att medföra utmaningar och tydliggör vikten av att ha noggrann uppsikt över inkomster och utgifter. I euroområdet har de offentliga inkomsterna i genomsnitt legat kvar på omkring 45,6 % av BNP de senaste två decennierna, medan utgifterna steg under finanskrisen och covid-19-pandemin. Inkomstkvoten förväntas ha ökat under 2024 till följd av oförutsedda intäkter från skatter och sociala avgifter med koppling till det starka arbetsmarknadsläget, och förväntas öka ytterligare under 2025 till följd av diskretionära åtgärder på inkomstsidan. Skatteintäkternas nuvarande sammansättning är dock inte alltid optimal och skattekillen i euroområdet är relativt hög jämfört med andra utvecklade ekonomier. Detta är särskilt relevant i ett läge där man måste maximera arbetskraftsdeltagandet på en stark arbetsmarknad där bristen på arbetskraft är ett problem. Det vore positivt med en omfördelning av skattebördan från arbete till andra skatter som har mindre inverkan på tillväxten och inte är lika snedvridande – till exempel fastighetsskatter eller miljöskatter. Riktade översyner av incitament i skatte- och bidragssystemen kan bidra till att minska bristen på arbetskraft och samtidigt upprätthålla ett stabilt intäktstillflöde och därigenom underlätta den nödvändiga anpassningen av de offentliga finanserna. Även om den totala utgiftskvoten har minskat sedan 2021 är den fortfarande hög jämfört med nivåerna före covid-19. Utgiftskvoten bör stabiliseras på omkring 49,6 % av BNP under 2024–2025, eftersom begränsningar av de primära löpande utgifterna i samband med genomförandet av unionens nya finanspolitiska ramverk skulle motverkas av högre ränteutgifter.

13. Euroområdets finansiella system har visat sig vara robust i en situation med snabbt stigande räntor och befinner sig nu i ett osäkert makroekonomiskt läge där efterfrågan på lån är dämpad och det i flera medlemsstater finns sårbarheter i fastighetssektorn. Under de senaste åren har hög lönsamhet hjälpt företagen att betala av på sina skulder trots att finansieringsvillkoren stramats åt. En svag ekonomisk tillväxt och stigande arbetskraftskostnader kan dock öka sårbarheten i vissa sektorer. Framför allt har priserna på kommersiella fastigheter sjunkit kraftigt, vilket skapar oro kring återbetalningsförmågan, medan bostadsprisutvecklingen har varierat kraftigt mellan medlemsstaterna. Banksektorns motståndskraft har främjats av robusta tillsynsregler, däribland högre kapitalkrav och låntagarbaserade åtgärder. Andelen nödlidande lån är fortfarande låg, men det finns tecken på en försämring inom fastighetssektorn. Den växande icke-banksektorn står också inför sårbarheter i fall där likviditetsobalanser inte begränsas och skuldsättningsgraden är alltför stor, vilket kan förstärka prisjusteringarna vid en plötslig marknadskorrigerings.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS medlemsstaterna i euroområdet att var för sig, bland annat genom sina återhämtnings- och resiliensplaner, och gemensamt inom Eurogruppen, vidta följande åtgärder under perioden 2025–2026:

1. Konkurrenskraft

Främja produktiviteten genom att flytta resurser till sektorer med hög produktivitet och potential till hög produktivitet genom bättre fungerande varu- och tjänstemarknader. Åtgärda fragmenteringen av innovationsekosystemen och stärka deras förmåga att generera banbrytande innovationer, bland annat inom digital och ren spetsteknik och infrastruktur, samt öka användningen av ny digital och ren teknik och innovativ verksamhet överhuvudtaget. Uppmuntra företagen att satsa på tillämpad forskning och innovation samt omvandling till säljbara produkter. Föra en

politik som uppmuntrar användning av digitala och högteknologiska lösningar i företag. Öka företagens effektivitet och förmåga att nå sin optimala skala genom att i synnerhet fördjupa den inre marknaden. Förbättra företagsklimatet genom att minska den administrativa bördan och lagstiftningens komplexitet samt genom att undanröja hinder för investeringar. Säkerställa att industripolitiken på ett ändamålsenligt sätt inriktas på strategiska sektorer och strategisk teknik, så att offentligt stöd inte snedvrider konkurrensvillkoren på den inre marknaden, och att den på ett effektivt sätt bidrar till euroområdet konkurrenskraft och dess öppna strategiska oberoende. Uppmuntra entreprenörskap och skapandet av nya företag.

Utveckla en europeisk spar- och investeringsunion, bland annat genom att fördjupa kopplingarna mellan kapitalmarknads- och bankunionsprojekten, för att stödja tillväxt och investeringar och stärka konkurrenskraften. Vidareutveckla bankunionen genom att gå vidare med alla dess delar och slutföra reformen av ramen för krishantering och insättningsgaranti i syfte att uppnå ett ambitiöst, sammanhållet och effektivt utfall som infriar målen med översynen. Anta de kvarstående åtgärderna i 2020 års handlingsplan för kapitalmarknadsunionen och säkerställa ett snabbt genomförande av de redan överenskomna åtgärderna, samt påskynda arbetet med de åtgärder som Eurogruppen identifierat för att uppnå ett konkurrenskraftigt och enhetligt reglerings- och tillsynssystem för kapitalmarknaderna. Förbättra tillgången till lämplig finansiering för företag som vill växa och investera, särskilt innovativa små och medelstora företag, samt ge medborgarna ett större utbud av investeringsmöjligheter på kapitalmarknaderna. Dra nytta av det stöd som unionen erbjuder genom finansieringsinstrument för att göra det lättare för små och medelstora företag att få tillgång till kapital, särskilt för finansiering av innovation och expansion, och maximera effekterna av unionsfinansieringen. Mobilisera riskkapital – särskilt för uppstarts företag och expanderande företag – genom välfungerande och integrerade europeiska kapitalmarknader för att kanalisera sparande och riskkapital både inom och utanför unionen.

Främja kompetenshöjning och omskolning av arbetskraften samt arbetstillfällena av hög kvalitet för att öka produktiviteten och stödja en rättvis grön och digital omställning. Främja integrationen på arbetsmarknaden, särskilt av underrepresenterade grupper, bland annat genom att förbättra aktiva arbetsmarknadsåtgärder. Förbättra utbildningspolitiken, inbegripet yrkesutbildningen, för att förbättra utbildningsresultaten och säkerställa en bättre matchning mellan efterfrågan på och utbudet av olika kompetensprofiler.

Främja materiella och immateriella investeringar i kritisk teknik, infrastruktur och gemensamt prioriterade områden, till exempel den digitala och den gröna omställningen och uppbyggnad av försvarsförmågor, genom att mobilisera privat kapital och säkerställa nödvändiga offentliga investeringar. Stimulera investeringar i forskning och utveckling (FoU), särskilt genom att underlätta den privata sektorns utgifter genom förbättrade ramvillkor för investeringar och strukturreformer och genom att förbättra samordningen av offentliga medel, även på unionsnivå. Fortsätta att snabbt genomföra återhämtnings- och resiliensplanerna och fullt ut utnyttja de sammanhållningspolitiska programmen. Effektivisera politiska åtgärder som syftar till att öka produktiviteten genom att säkerställa lämplig identifiering, samordning och prioritering av åtgärder, bland annat genom förbättrad styrning, delaktighet för lokala och regionala myndigheter, samt effektivare användning av nationella produktivitetsnämnder.

2. Resiliens

Öka arbetskraftsdeltagandet, underlätta integrationen på arbetsmarknaden av underrepresenterade grupper, i synnerhet kvinnor, ungdomar, lågutbildade, personer med funktionsnedsättning och personer med invandrarbakgrund. Undanröja hinder för arbetskraftsdeltagande, bland annat genom att förbättra tillgången till och kvaliteten på förskoleverksamhet och barnomsorg samt långvarig vård och omsorg. Vidta åtgärder för att underlätta kontrollerad laglig migration av tredjelandsmedborgare när det gäller bristyrken, som ett komplement till en rättvis arbetskraftsrörlighet, samt ta tillvara arbetskraftsutbudet och kompetensen inom unionen.

I enlighet med nationell praxis och med respekt för arbetsmarknadsparternas roller, stärka förutsättningarna för en hållbar löne- och produktivitetstillväxt, särskilt för låg- och medelinkomsttagare. Löneförhandlingar bör beakta konkurrenskraftsutvecklingen i varje medlemsstat och inte bidra till varaktiga skillnader i konkurrenskraft inom euroområdet. Säkerställa att arbetsmarknadsparterna faktiskt är delaktiga i utformningen av politiken och stärka den sociala dialogen.

Stärka incitamenten att arbeta genom att flytta skattebördan från arbete, bland annat genom riktade reformer av skatte- och bidragssystemen. Vidta åtgärder för att bekämpa fattigdom genom att skydda och stärka hållbara system för socialt skydd och social inkludering, inbegripet tillgången till hållbara bostäder till överkomlig kostnad.

Utveckla och genomföra en övergripande unionsomfattande strategi som ett komplement till, och för att sammanföra, nationella strategier för effektiv elektrifiering och grön omställning, bland annat genom en kraftig ökning av produktionen av förnybar energi och ytterligare nedskärningar av användningen av importerade fossila bränslen. Tillräckliga och effektiva sammankopplingar – särskilt gränsöverskridande sammankopplingar – av elnäten är särskilt viktiga för att koppla samman producenter och konsumenter inom stora geografiska områden. Intensifiera arbetet med att stärka beredskapen för utveckling i negativ riktning, inbegripet klimatförändringar och naturrelaterade risker, särskilt i de mest utsatta regionerna.

3. Makroekonomisk och finansiell stabilitet

Säkerställa att det nya finanspolitiska ramverket följs och förbättra skuld hållbarheten genom att hålla nettoutgifternas ökningstakt i varje medlemsstat på den nivå som rekommenderats av rådet. Detta bör leda till lämpligt differentierade finanspolitiska anpassningar och en totalt sett något kontraktiv finanspolitisk inriktning i euroområdet under 2025 och 2026.

Vid fastställandet av finanspolitiska strategier sträva efter att förbättra kvaliteten och effektiviteten hos utgifts- och inkomståtgärder som syftar till att minska skatteflykt och skatteundandragande, samt anpassa strategierna till de politiska målen genom att till exempel omfördela skattebördan från arbete till mindre snedvridande skattebaser.

Övervaka risker för den makroekonomiska stabiliteten som gäller tillgångskvalitet och ändrad prissättning av tillgångar, samt stärka makrotillsynen av icke-banker som bedriver finansförmedling.

När ytterligare åtgärder vidtas för att fördjupa Ekonomiska och monetära unionen (EMU), ta hänsyn till de lärdomar som har dragits av hur unionens övergripande ekonomiskpolitiska åtgärder under covid-19-krisen var utformade och genomfördes. Gå vidare i arbetet med att fördjupa EMU med full respekt för unionens inre marknad och på ett öppet och transparent sätt gentemot medlemsstater utanför euroområdet. Fortsätta att stärka eurons internationella roll och göra ytterligare framsteg i arbetet med den digitala euron.

Utfärdad i Strasbourg den

*På rådets vägnar
Ordförande*